

HEMBYGDSBLADET

Medlemstidning för Vikingstads Hembygdsförening

Nr 1: 1997

Ordföranden har ordet:

Hembygdsvänner!

Jag måste börja med att be om ursäkt för att detta hembygdsblad inte har kommit ut som tänkt var. Tyvärr har min tid inte riktigt räckt till som jag har velat. Min målsättning för 1997 är dock att vi ska kunna komma ut med tre nr.

Den hembygdsgård som vi hade på hembygdsgården i maj blev trots det mycket dåliga vädret mycket välbesökt.

Nationaldagen hade vi bättre tur med vädret men publiken var lite mindre än förra året men så hade vi också skolavslutning samma dag.

Den årliga slåttern på Rakereds kyrkplats var som vanligt trevlig med efterföljande kaffe i gröngräset. Reservera redan nu ett par timmar lördagen före midsommarafton för nästa års slätter med kaffe.

Jag tackar härmed alla som har sänt in material till detta hembygdsblad.

Fortsätt att komma med bidrag!

Kent Sigedal

Ordförande

Vårt första bidrag kommer från Arne Asplunder som förmedlar lite kunskap om Rakereds Kyrka.

Rakereds Kyrka

Den lilla kunskap som jag äger om Rakereds kyrka är inhämtad genom läsning av Carl Fredric Broocmans och Per David Widegrens östgötabeskrivningar, läsning av gamla sockenstämmeprotokoll samt inte minst den uppsats som Owe Hassler lät publicera i Östgöta Correspondenten den 15 februari 1936 under rubriken "När rakeredsbönderna skrevo kyrkolag"

Hur gammal den kyrkobyggnad var som möter oss på 1600-talet då sockenbönderna skrev sin kyrkolag har jag ingen kunskap om, vi vet dock att namnet Rakurö förekommer i handlingar från 1312 och Rakarydha från 1390. Kyrkan uppförd av sten var mycket liten. Broocman anger måtten till 30 ½ alnars längd och 9 alnars bredd. En aln är ju som bekant ca 60 cm så det här måste väl vara fråga om invändiga mått.

Vidare vet vi att kyrkan var försedd med en sakristia och koret var skilt från långhuset genom en dörr. Tornet tillkom 1751, predikstolen köptes 1744 för 300 daler kopparmynt medan det vackra altarskåpet med Arons och Apostlarnas bilder var kvar från den katolska tiden. Kyrkan saknade orgel.

Fram till år 1688 fanns endast en klocka vid kyrkan och den hängde då i stapel till dess att tornet byggdes 1751. Denna klocka som alltjämt fortfarande fungerar som storklocka i Vikingstads nuvarande kyrka är mycket gammal.

Dr Mats Åmark har givit en utförlig beskrivning av densamma i 1935–36 års upplaga av ”Meddelanden från Östergötlands Fornminnes och Museiförening” där följande står att läsa:

”Kronans byglar prydas av otydligt modellerade människoansikten, erinrandes om dylika på några av Ulf Sonasons klockor, ehuru sämre utförda. På den i övrigt släta kroppen äro 2 i kåpan grovt ristade bomärken. Det ena 7 cm högt och 10 cm brett, sitter ungefär mitt på. Det andra något nedanför, är endast 3 cm högt och 5 cm brett. På halsens skriftband, begränsat av dubbla linjer är inskrivet 3 ord. Som skiljetecken har gjutaren använt 4 Georgskors. Både dessa och bokstäverna i gotiska minuskler äro på fri hand skurna och ovanligt grovt och vårdslöst utförda. Klockans form är däremot stilfull. I maria är sista bokstaven a bakvänd, och i gracia är g stupat. Inskriptionen lyder:

+help - maria + gra + cia På svenska: Hjälp Maria (full) av nåd.
Skriftbandets höj är 7,5 cm. H. 89 (68,5); D.82; kläpp 68. Ton d.”

Här gav alltså dr Åmark oss en exakt beskrivning av denna ålderdomliga kyrkklocka, dess ornamentering, inskriptioner, mått och t.o.m. i vilken ton den är stämd. Och om nu någon vill kontrollera uppgifterna så är det bara att kontakta kyrkvaktmästaren i Vikingstad och be om lov att få klättra upp i tornet där klockan nu hänger och alltjämt i egenskap av storklocka kallar Vikingstads församlingsbor till gudstjänst.

På sin forna plats vid Rakereds kyrka fick den sällskap år 1688 av en lillklocka. Om detta skriver Carl Fredric Broocman:

”Til år 1688 har hon varit ensam vid Kyrkan, tå secreteraren uti Antiquitets Collegio Johan Hadorph låtit titföra den mindre ifrån Stockholm, til hwilkens förfärdigande Högt Salig Konung CARL then XI:e af Konglig nåd, på församlingens underdåniga Supplique, gifwit 210 Dal.Kopp:mt. På denna klockas ena sida har Secret. Hadorph låtit ingjuta sitt och sin sin Frus Dahlinas namn, alenast för thet at han wårdat sig mycket om dena Kyrkan, och oftare rest hit än til Slaka, ther han sitt hemwist tidwis haft på Haddorp. Jemte theras står ock Landt-Jägmästarens Nils Ulfkylds till Opplunda utsatt på klockan, men å thes andra sida stå orde: Pastor Gabriel Kling, Commimister Petrus Olai.”

Så långt Carl Fredric Broocman.

Arne Asplunder fortsätter sin berättelse om Rakereds Kyrka i nästa nummer

Från Hans Slycke i Järfälla har inkommit två stycken sonetter av vilka den ena publiceras i detta nummer och den andra i nästa nummer.

Bonn på Drufvan

1817 - 1886

Han ägde Krog, Hotell och Brännvinsbod
en driftig man med allt affärer heter;
om sommar'n drev han friluftsvareteter.
Självt märkligt fri från fint manér han stod.

Visst blev han rik på tidens Brännvinsflod
ej minst hans egna specialiteter:
”Kunjak Marell” och ”Hästskopunsch” te ceter'.
För halva banken var han ensam god.

Han kom till stan från Alorp Södergård.
Hans namn var Anders Peter Andersson
Som ”Bonn på Drufvan” vi skall honom minna.

Hans start som tjänstehjon och dräng var hård.
Vår tidigt faderlöse Torparson
dock hörde till den sort som ville vinna!

HANS SLYCKE

Från Karl Fransson har vi mottagit ett kassetband med en intervju av Ester Norrbom som en gång bodde på Bankebergs Mellangård, vår hembygdsgård. Hon berättar på bandet hur det var på Mellangården när hon levde där. Karl Fransson har själv intervjuat Ester den 28 och 29 Juni 1968 när det hölls auktion på Mellangården och boet efter bröderna Nilse såldes ut. Ester som var född på Mellangården den 12 Mars 1878 var då 90 år gammal. Hon avled i Stockholm den 26 Juli 1980.

Om intresse finns att erhålla en kopia av bandet var vänlig sänd ett kassetband till ordföranden med ett adresserat och frankerat svarskuvert.

Jag skickar en kopia så snart jag hinner.

Vi vill ha synpunkter på vårt Hembygdsblad!!

Vill ni att vi ska ha med bilder från de aktiviteter som har varit?

Med bilder blir tidningen lite dyrare att producera, hur mycket är det värt?

Ska vi sälja annonsplatser?

Alla idéer och förslag till tidningens utseende, storlek mm mottages med tacksamhet.

Skicka dina förslag till:

Kent Sigedal

Gustad Skattegård

590 48 VIKINGSTAD

För dig som har dator och tillgång till Internet så finns Hembygdsföreningens verksamhetsplan och redovisning av årets aktiviteter på ordförandens hemsida under adress: <http://www.algonet.se/~kentsi/hbgarden.htm>